

## LES 29

## D. OEFENINGEN

## 1. Vertaal oefening met vormen van de subjunctief.

Benoem in onderstaande teksten of tekstgedeelten alle subjunctieven (**vet** gedrukt) en vertaal ze daarna. Geef zo mogelijk aan of het gaat om een adhortativus, prohibitivus, jussivus of finalis.

<b>1</b>	<p><b>χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν καὶ δώσωμεν</b> τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν</p> <p>Aantekeningen: χαίρωμεν is sub.prs.act. 1<sup>e</sup> p.mv. van χαίρω: sub.adhortativus ἀγαλλιῶμεν is sub.prs.act. 1<sup>e</sup> p.mv. van ἀγαλλιᾶω: sub.adhortativus (aansporing om iets te doen). δώσωμεν is sub.prs.act. 1<sup>e</sup> p.mv. van δίδωμι: sub.adhortativus ἦλθεν is ind.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ἔρχομαι. ἡτοίμασεν is ind.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ἐτοιμάζω. Vertaling: laten wij ons verblijden en juichen en geven de heerlijkheid aan hem, omdat gekomen is de bruiloft van het lam en de vrouw van hem heeft zichzelf toebereid. (Op 19:7)</p>
<b>2</b>	<p><b>Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη</b> πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν <b>ἀπέχης</b></p> <p>Aantekeningen: ἐχωρίσθη is ind.aor.pss. 3<sup>e</sup> p.ev. van χωρίζω. ἀπέχης is sub.prs.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van ἀπέχω: sub.finalis (bedoeling, plan) Vertaling: misschien want daarom is hij verlaten geweest voor een uur, opdat voor eeuwig jij hem voor jezelf hebt. (Fm:15)</p>
<b>3</b>	<p><b>Ὅπως πληρωθῇ</b> τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν</p> <p>Aantekeningen: πληρωθῇ is sub.aor.pss. 3<sup>e</sup> p.ev. van πληρόω: sub.finalis (bedoeling, plan). ῥηθὲν is part.aor.pss.nom.onz.ev. van λέγω. ἔλαβεν is ind.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van λαμβάνω. ἐβάστασεν is ind.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van βαστάζω. Vertaling: opdat vervuld werd wat gesproken is (lett: het gesprokene) door Jesaja de profeet zeggende: hij heeft (op)genomen de ziekten van ons en de kwalen heeft hij getorst (of: verdragen). (Mt 8:17)</p>
<b>4</b>	<p><b>καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσης</b></p> <p>Aantekeningen: ἔκβαλε is gbw.aor.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van ἐκβάλλω. μετρήσης is sub.aor.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van μετρέω: sub.prohibitivus (aansporing om iets niet te doen). Vertaling: en de voorhof vanbuiten van de tempel laat erbuiten vallen en meet die niet. (Op 11:2).</p>

5	ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με
	<p>Aantekeningen:</p> <p>ἐγείρεσθε is gbw.prs.pss. 2<sup>e</sup> p.mv. van ἐγείρω.</p> <p>ἄγωμεν is ind.prs.act. 1<sup>e</sup> p.mv. van ἄγω: sub.adhortativus</p> <p>ἤγγικεν is ind.pf.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ἐγγίζω.</p> <p>is παραδιδούς part.prs.act.nom.mnl.ev. van παραδίδωμι.</p> <p>Vertaling: wordt wakker! (staat op!), laten wij gaan!, zie genaderd is hij die mij overlevert. (Mt 26:46)</p>
6	μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
	<p>Aantekeningen:</p> <p>σκληρύνητε is sub.aor.act. 2<sup>e</sup> p.mv. van σκληρύνω: sub.prohibitivus (aansporing om iets niet te doen)</p> <p>Vertaling: verhardt uw harten niet zoals in de verbittering in de dag van de beproeving in de wildernis. (Hb 3:8)</p>
7	Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν
	<p>Aantekeningen: λαλῆσαι is inf.aor.act. van λαλέω.</p> <p>ἐρωτᾷ is ind.prs.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ἐρωτάω.</p> <p>ἀριστήσῃ is sub.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ἀριστάω: sub.jussivus (indirect verzoek of bevel).</p> <p>εἰσελθὼν is part.aor.act.nom.mnl.ev. van εἰσέρχομαι.</p> <p>ἀνέπεσεν is ind.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ἀναπίπτω.</p> <p>Vertaling: in (bij) maar het spreken (= terwijl hij spreekt) vraagt hem een farizeeër of hij de maaltijd wul gebruiken bij hem. Binnengegaan zijnde nulag hij aan. (Lc 11:37)</p>
8	καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ.
	<p>Aantekeningen: ἤφιεν is ind.impf.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ἀφίημι.</p> <p>διενέγκῃ is sub.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van διαφέρω: sub.jussivus (indirect bevel)</p> <p>Vertaling: en niet laat hij toe dat iemand draagt vaatwerk door de tempel. (Mc 11:16)</p>

**2. Vertaal oefening: Mc 10:17-31**

<b>17</b>	Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδραμῶν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζῶῃν αἰώνιον κληρονομήσω;
	<p>Aantekeningen: ἐκπορευομένου is part.prs.med.gen.mnl.ev. van ἐκπορεύομαι.          προσδραμῶν is part.aor.act.nom.mnl.ev. van προστρέχω.          γονυπετήσας is part.aor.act.nom.mnl.ev. van γονυπετέω.          ἐπηρώτα is ind.impf.act, 3<sup>e</sup> p.ev. van ἐπερωτάω.          ποιήσω is sub.aor.act. 1<sup>e</sup> p.ev. van ποιέω.          κληρονομήσω is sub.aor.act. 1<sup>e</sup> p.ev. van κληρονομέω.</p> <p>Vertaling: en terwijl hij naar buiten ging op weg toesnellend één (iemand) en op de knieën vallend voor hem vroeg hem: goede meester, wat moet ik doen opdat leven eeuwig ik moge (of zal) beërven?</p>
<b>18</b>	ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός.
	<p>Vertaling: maar Jezus zei tot hem: wat mij zeg (noem) jij goed? niemand (is) goed dan alleen één: God.</p>
<b>19</b>	τὰς ἐντολὰς οἶδας· μὴ φονεύσης, μὴ μοιχεύσης, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ ἀποστερήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.
	<p>Aantekeningen: Zie ook 29.4, voorbeeld 2.          οἶδας is ind.pf.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van οἶδα.          ψευδομαρτυρήσης is de sub.aor.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van ψευδομαρτυρέω.          ἀποστερήσης is sub.aor.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van ἀποστερέω.          τίμα is gbw.prs.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van τιμάω.</p> <p>Vertaling: de geboden kent u: niet moet je doden, niet moet je overspel plegen, niet moet je stelen, niet moet je vals getuigen, niet moet je beroven, eer de vader van jou en de moeder.</p>
<b>20</b>	ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.
	<p>Aantekeningen: ἔφη is ind.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van φημί, dat is afgeleid van de wortel φάω, lett <i>aan het licht brengen, aanduiden, te kennen geven</i>. In Nt wordt het meestal vertaald met <i>zeggen, spreken</i>.          ἐφυλαξάμην is ind.aor.med. 1<sup>e</sup> p.ev. van φυλάσσω.</p> <p>Vertaling: maar hij zei tot hem: meester, dit alles heb ik onderhouden van de jeugd van mij.</p>
<b>21</b>	ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἔν σε ὕστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς [τοῖς] πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.
	<p>Aantekeningen: ἐμβλέψας is part.aor.act.nom.mnl.ev. van ἐμβλέπω.          ἠγάπησεν is ind.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ἀγαπάω.          ἔν is de nom.onz.ev. van het telwoord εἷς.          ὕστερεῖ is ind.prs.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ὕστερέω.          ὕπαγε is gbw.prs.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van ὑπάγω.          ἔχεις is ind.prs.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van ἔχω.          πώλησον is gbw.aor.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van πωλέω.</p>

	<p>δὸς is gbw.aor.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van δίδωμι.          ἔξεις is ind.fut.act. 2<sup>e</sup> p.ev. van ἔχω.          ἀκολουθεῖ is gbw.prs.act. 2<sup>e</sup> pev. van ἀκολουθέω.          Vertaling: maar Jezus aankijkend hem had hem lief en zei tot hem: één komt u tekort. Ga heen, wat jij hebt verkoop en geef aan de armen en je zult hebben een schat in de hemel en hierheen (kom!) volg mij.</p>
22	<p>ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.</p>
	<p>Aantekeningen: στυγνάσας is part.aor.act.nom.mnl.ev. van στυγνάζω.          ἀπῆλθεν is ind.aor.act. 3<sup>e</sup> p.ev. van ἀπέρχομαι.          λυπούμενος is part.prs.pss.nom.mnl.ev. van λυπέω.          Vertaling: hij maar treurig geworden zijnde vanwege het woord ging weg bedreefd geworden zijnde. Hij was want hebbend bezittingen veel.</p>
23	<p>Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται.</p>
	<p>Aantekeningen: περιβλεψάμενος part.aor.med.nom.mnl.ev. van περιβλέπω.          ἔχοντες is part.prs.act.nom.mnl.mv. van ἔχω.          εἰσελεύσονται is ind.fut.med. 3<sup>e</sup> p.mv. van εἰσέρχομαι.          Vertaling: en rondkijkend Jezus zegt tot zijn leerlingen: hoe moeilijk de hebbenden middelen in het koninkrijk van God zullen ingaan.</p>
24	<p>οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.</p>
	<p>Aantekeningen: ἐθαμβοῦντο is ind.impf.pss. 3<sup>e</sup> p.mv. van θαμβέω.          ἀποκριθεὶς is part.aor.pss.nom.mnl.ev. van ἀποκρίνομαι.          εἰσελθεῖν is inf.aor.act. van εἰσέρχομαι.          Vertaling: maar de leerlingen werden (waren) verbaasd om de woorden van hem . Maar Jezus opnieuw antwoordend zegt tot hen: kinderen hoe moeilijk is (het) in het koninkrijk van God in te gaan (komen).</p>
25	<p>εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ [τῆς] τρυμαλιᾶς [τῆς] ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.</p>
	<p>Aantekeningen: εὐκοπώτερόν is een bnw.nom.onz.ev.comp. van εὐκοπος.          διελθεῖν is inf.aor.act. van διέρχομαι.          Vertaling: gemakkelijker is (het) een kameel door het oog van een naald te gaan dan een rijke in het koninkrijk van God binnen te komen.</p>
26	<p>οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσαντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύναται σωθῆναι;</p>
	<p>Aantekeningen: ἐξεπλήσσαντο is ind.impf.pss. 3<sup>e</sup> p.mv. van ἐκπλήσσω.          δύναται is ind.prs.med. 3<sup>e</sup> p.ev. van δύναμαι.          σωθῆναι is inf.aor.pss. van σώζω.          Vertaling: zij maar nog meer waren uit het veld geslagen zeggende tegen elkaar: maar wie kan behouden worden?</p>

<b>27</b>	ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῶ· πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ.
	Aantekeningen: ἐμβλέψας is part.aor.act.nom.mnl.ev. van ἐμβλέπω. Vertaling: aankijkend hen Jezus zegt: bij mensen (is het) onmogelijk, maar niet bij God. Alles want (is) mogelijk bij God.
<b>28</b>	Ἦρξατο λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήκαμέν σοι.
	Aantekeningen: Ἦρξατο is ind.aor.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἄρχω. λέγειν is inf.prs.act. van λέγω. ἀφήκαμεν is ind.aor.act. 1 <sup>e</sup> p.mv. van ἀφίημι. ἠκολουθήκαμέν is ind.prf.act. 1 <sup>e</sup> p.mv. van ἀκολουθέω. Vertaling: begon te zeggen Petrus tot hem: zie wij hebben verlaten alles en zijn u gevolgd.
<b>29</b>	Ἔφη ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου,
	Aantekeningen: ἔφη is ind.aor/impf.act 3 <sup>e</sup> p.ev. van φημί. ἀφῆκεν is ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἀφίημι. Vertaling: en Jezus zei: Amen zeg ik jullie, niemand is (er) die verlaten heeft (een) huis, broeders, zusters, moeder, vader, kinderen, akkers onwille van mij en onwille van het evangelie.
<b>30</b>	ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον.
	Aantekeningen: λάβῃ is sub.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van λαμβάνω. ἐρχομένῳ is part.prs.med.dat.mnl.ev. van ἔρχομαι. Vertaling: als niet hij ontvangt (zal ontvangen) honderdvoudig nu in deze tijd huizen en broeders en zusters en moeders en kinderen en akkers met vervolgen en in de eeuw komend eeuwige leven.
<b>31</b>	πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ [οἱ] ἔσχατοι πρῶτοι.
	Vertaling: velen maar zullen zijn eersten laatsten en de laatsten eersten.